

Carel Gabriël Cobet (1813-1889), keldergraf 204, vak B
Classicus

Personalialia

Geboren: 28 november 1813 te Parijs

Zoon van: Johannes Cobet en Marie Louise Bertrand

Gehuwd met: Jeanette Madelaine Oliphant op 21 juli 1847 te Leiden

Overleden: 25 oktober 1889 te Leiden

Begraven: 29 oktober 1889

Samenvatting

Cobet wordt in 1813 te Parijs geboren en krijgt als voornaam Charles. Als Charles zes weken oud is keren zijn ouders terug naar Nederland, waar hun zoon de naam Carel krijgt.

Carels intelligentie wordt al vroeg opgemerkt en hij gaat naar de Latijnse school, waar hij al vroeg gegrepen wordt door de klassieke talen. In 1832 gaat Carel aan de Leidse universiteit theologie studeren, naar de wens van zijn vader. Al snel stapt Carel - eigenzinnig als hij is - over naar de klassieke talen.

Als student wint hij een gouden medaille voor het essay *Prosopographia Xenophontea*. Het behalen van zijn doctoraal heeft nogal wat voeten in de aarde. Hij weigert bij Thorbecke college te lopen, die hem daarom niet toelaat tot het doctoraal-examen. Andere hoogleraren bemiddelen, waarna Thorbecke uiteindelijk overstag gaat.

Cobet vertrekt in 1840 naar Italië om materiaal te verzamelen over *Simplicius van Sicilië*. Het kost Cobet weinig moeite om deze opdracht uit te voeren. Hij bestudeert alle relevante manuscripten die in Italiaanse bibliotheken te vinden zijn.

Cobet keert na vijf jaar terug naar Leiden met veel wetenschappelijk materiaal en heeft een grote kennis van de paleografie (het bestuderen en ontcijferen van oude handschriften) verkregen. Kort daarop, in 1846, wordt Cobet benoemd tot hoogleraar in de Griekse en Romeinse antiquiteiten.

Cobet is een expert op het gebied van de klassieke talen en de oudheid, en schrijft een aantal belangwekkende artikelen. Na zijn emeritaat in 1883 wordt zijn gezondheid steeds slechter; op 25 oktober 1889 komt hij te overlijden.

Portret C.G. Cobet (1864)

Volledige versie

Zijn jeugd en schoolopleiding

Carel Gabriël Cobet wordt op 28 november 1813 te Parijs geboren als zoon van Johannes Cobet (1776-1846) en Maria Louise Bertrand (1788-1857). Zijn vader is ambtenaar bij het departement van oorlog.

Dit Nederlandse departement was in 1810, tijdens de Franse overheersing (1795-1813), samengevoegd met het Franse, waardoor Johannes in Parijs te werk wordt gesteld. Daar trouwt hij met de Franse Marie Louise Bertrand en wordt zoon Carel geboren, die aanvankelijk Charles wordt genoemd.

Nadat de Franse overheersing eind 1813 is afgelopen, komt het gezin Cobet-Bertrand naar Nederland en gaat in Den Haag wonen. Charles heet vanaf dat moment Carel.

Hij gaat naar de school van het Nut van het Algemeen, de zogenaamde Departementsschool. Ds. Sluiter, bij wie Carel op catechisatie gaat, ontdekt zijn bijzondere intellectuele talenten. Hij attendeert Carels vader hierop en suggereert om hem later theologie te laten studeren. Vader Johannes stuurt zijn zoon in 1827 naar de Latijnse school, waar Carel vijf jaar verblijft. De rector van deze school, Kappeyne van de Copello, heeft een grote invloed op de jonge Cobet en brengt hem de liefde voor het Grieks bij.

Zijn studie en het conflict met Thorbecke

Op 7 mei 1832 wordt Carel Gabriël in Leiden als student theologie ingeschreven. Vader Johannes, die eervol ontslag en pensioen had aangevraagd en gekregen, komt met zijn gezin op de Mare te Leiden wonen. Kort daarna aanvaardt Johannes een betrekking in Overijssel en vestigt zich in Zwolle; zoon Carel gaat op kamers op het Rapenburg.

Student Cobet stapt van de theologie over op de klassieke talen en slaagt eind 1835 *magna cum laude* voor zijn kandidaatsexamen. De hoogleraren Jacob Geel en John Bake (ook begraven op begraafplaats Groenesteeg) op kunnen worden beschouwd als Cobets leermeesters.

Op 31 december 1835 krijgt Carel het bericht dat hij winnaar is geworden van een door de literaire faculteit uitgeschreven prijsvraag, waarvoor hij op 8 februari 1836, de dies van de universiteit, een gouden medaille uit handen van de rector magnificus ontvangt.

Het behalen van de doctorstitel heeft nogal wat voeten in de aarde. Cobet weigert bij Thorbecke het college *Historia Iuris* te volgen, die op zijn beurt weigert het vereiste getuigschrift te verlenen. Bake en Geel bemiddelen en stellen voor om Cobet met een voorlopige doctorstitel naar Italië te sturen om materiaal te verzamelen over *Simplicius van Sicilië*, documenten die collega dr. Karsten nodig heeft voor zijn studie over de Griekse wijsbegeerte. Thorbecke gaat hiermee schoorvoetend akkoord.

Op 20 oktober 1840 verdedigt Cobet met succes zijn thesis *Observationes criticae in Platonis Comici reliquias* (Tekstkritische kanttekeningen bij het overgebleven werk

van Plato Comicus) in de Senaatskamer. Op 7 november wordt Cobet voorwaardelijk - vanwege het verzet van Thorbecke - tot *doctor honoris causa* benoemd; op 17 maart 1841 staakt Thorbecke zijn verzet en wordt de doctorstitel definitief.

Italië

Inmiddels was Cobet reeds afgereisd naar Italië, waar hij vijf jaar zou blijven. Carel kwijt zich met ernst en volharding van zijn opgedragen taak en weet een schat aan bouwstoffen te verzamelen, niet alleen voor dr. Karsten, maar veel zal Cobet zelf gebruiken in zijn latere werk. Hij bestudeert alle Griekse manuscripten die in de Italiaanse bibliotheken te vinden zijn. Tijdens zijn reis schrijft hij vele brieven aan Jacob Geel, die in 1891 zijn uitgegeven door Fruin en Van der Mey.

Terug in Leiden

In augustus 1845 komt Cobet terug in Leiden, waar hij als opvolger van professor Mahne (ook begraven op begraafplaats Groenesteeg) wordt benoemd tot buitengewoon hoogleraar in de Romeinse antiquiteiten. Hij houdt zich vooral bezig met commentaar op klassieke Griekse teksten.

Op 20 juni 1846 houdt Cobet zijn inaugurale rede *De Arte interpretandi Grammatices et Critices fundamentis innixa primario philologi officio*, waarbij hij zijn standpunt uiteenzet, dat men er vanuit moet gaan dat teksten uit de Oudheid die door overlevering in handschriften staan niet waar behoeven te zijn.

In plaats van allerlei gewrongen en kunstmatige interpretaties te verzinnen moet de filoloog de teksten corrigeren door de vermoedelijk juiste versie te kiezen uit enkele oude, goed gekozen handschriften. Deze tekstkritische methode kan iedereen leren volgens Cobet en hij vindt ook dat deze voorop moet staan bij de opleiding van classici.

In 1848, na het aftreden van professor Peerlkamp, wordt Cobet gewoon hoogleraar, waarbij het Grieks aan zijn leeropdracht wordt toegevoegd.

Cobets colleges en wetenschappelijk werk worden zeer gewaardeerd. Hij geeft colleges Oude Geschiedenis, Griekse taal- en letterkunde, en Antiquiteiten. In binnen- en buitenland wordt hij als een autoriteit beschouwd, met name op het gebied van de Grieks-klassieke oudheid.

Hij heeft talrijke publicaties op zijn naam staan, waaronder *Diogenes Laertius* (1850), *Commentationes Philologicae* (1853), *Variae Lectiones* (1854), *Novae Lectiones* (1858), *Miscellanea Critica* (1876) en *de Collectanea Critica* (1878).

In 1863 wordt Cobet rector magnificus, een functie die hij een jaar later besluit met de redevoering *Oratio de monumentis literarum veterum suo pretio aestimandis* (Rede over het

Portret Carolus Gabriël Cobet

op waarde schatten van monumenten uit de oude letterkunde).

Op zeventigjarige leeftijd, in 1883, gaat Cobet met emeritaat. De laatste zes jaar van zijn leven zal hij gezondheidsproblemen krijgen.

Huwelijk

Op 21 juli 1847 treedt Carel Cobet in Leiden in het huwelijk met Jeanette Madelaine Oliphant. Het echtpaar woont op het Rapenburg en zal één kind krijgen (Maria Louisa, geboren op 6 juni 1849). Op 5 juli 1865 overlijdt Jeanette Madelaine op 50-jarige leeftijd; zij wordt begraven in keldergraf 204 op de begraafplaats Groenesteeg.

De persoon Cobet

Cobet leeft sober en eenvoudig en is zeer bescheiden. Hij is zeker niet eigenwijs en kan tegenspraak goed verdragen. Hij is een wat ouderwets persoon, die met een zeldzame schoonheid spreekt. Voor zijn studenten heeft hij alles over en hij wordt door hen dan ook op handen gedragen.

Cobet gaat graag om met dominees en andere theologen, en - als het zo uitkomt - ook met pastoors. Een van de plekjes waar hij op zondag vaak is te vinden, is de professorenbank in de Pieterskerk. Zit hij daar niet bij de ochtenddienst, dan is dat omdat de predikant niet naar zijn zin is, maar dan kan men ervan verzekerd zijn hem daar 's avonds aan te treffen. Daar zit hij dan aandachtig en eerbiedig te luisteren en zingt met luide stem alle psalmen en gezangen mee, natuurlijk uit het hoofd.

Zijn overlijden

In april 1883 krijgt Cobet een eerste beroerte. Later volgen er meer totdat tenslotte - op 25 oktober 1889 – hem er een fataal wordt. Vier dagen later wordt hij begraven in het graf, waarin 24 jaar eerder zijn echtgenote was begraven. In dit graf ligt ook Hendrik Cobet, een broer van Carel Gabriël, die in 1860 op 44-jarige leeftijd is overleden. Hendrik Cobet was luitenant-kolonel in het Oost-Indische leger.

Heden overleed, zacht en kalm, onze geliefde Vader, Behuwdvader en Broeder de WelEd. Hooggel. Heer Dr. C. G. COBET, in leven Oud-Hoogleeraar aan de Rijks-Universiteit te Leiden, in den ouderdom van 76 jaren.

M. L. STAAL – COBET.
LEIDEN, H. P. STAAL.
25 October 1889. F. C. L. OVINK – COBET.
Bezoeken worden niet afgewacht.

*Leidsch Dagblad 28 oktober 1889
(de ondertekenden zijn dochter Maria Louisa,
haar man Theodorus Hendrikus Staal en Cobets
zuster Frederika Christina Louise)*

Graf 204

In het Leidsch Dagblad van 30 oktober staat het volgende over zijn begrafenis:
“Van heinde en verre, ook uit het buitenland, waren hedenmorgen op de begraafplaats aan de Groenesteeg de vereerders van wijlen den oud-hoogleraar dr. Charles Gabriël Cobet te zamen gekomen om, met diens vroegere ambtgenoten en de

tegenwoordige studenten, die mede in grooten getale aanwezig waren, alsook vele andere ingezetenen, aan zijn stoffelijk overschot de laatste eer te bewijzen.

De teraardebestelling was zeer eenvoudig. Kransen noch bloemen sierden het lijkkleed of den lijkwagen. Alleen toen de kist in de groeve zou worden neergelaten, trad de president van het Leidsche Studentencorps, waarvan het Collegium insgelijks geheel aanwezig was, uit den breeden kring naar voren en legde er een fraaien krans op neder. [...] Het was het uitdrukkelijke verlangen den afgestorvene, dat aan zijn graf niet zou gesproken worden. Die wensch was in overeenstemming met zijn eenvoudig karakter. [...].

Eerbetoon

In Leiden is een straat naar Cobet vernoemd. Deze ligt niet in de professorenwijk, maar in de burgemeesterswijk. Er waren te weinig burgemeesters om alle straten in deze wijk naar te vernoemen, dus werden daar enkele straten naar professoren vernoemd.

Bronnen

Damsté: *Cobet*, Nieuw Nederlands Biografisch Woordenboek, deel 3, 1914, pp. 242-244.

J.J. Hartman: *Carel Gebriël Cobet*, Leids Jaarboekje 1911.

Lodewijk Kallenberg: *Leidse Glorie - Rondleiding over de historische begraafplaats Groenesteeg*, Leiden, 2013.

Websites:

https://nl.wikipedia.org/wiki/Carel_Gabriel_Cobet

https://www.dbnl.org/tekst/_gid001188901_01/_gid001188901_01_0086.php

Auteur

Lodewijk Kallenberg (augustus 2018)